

ESTATUTOS APROBADOS POR LA ACADEMIA
DE SANTO TOMÁS DE AQUINO DE BARCELONA,
EN 1711

En el volumen XXVI de 1954-56 del «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona» publicamos un estudio biográfico sobre don Pedro Ignacio de Dalmases y Ros en el que, como se comprende, se hacía alusión a la Academia de los Desconfiados. El referirnos a ésta nos llevó a señalar la existencia de otra academia en la Barcelona de comienzos del siglo XVIII: la llamada Academia de Santo Tomás de Aquino. No hemos estudiado sus orígenes, que son oscuros para nosotros, aunque un impreso de 1677, la *Relación breve y por mayor de las particulares demostraciones de gozo*, etc., con que Barcelona saludó el nombramiento de don Juan José de Austria como primer ministro, nos sitúa a tal Academia entre las corporaciones que acudieron a festejar este triunfo de don Juan José de Austria (folleto del Instituto municipal de Historia de Barcelona).

No consta en los estatutos que publicamos seguidamente cuando se fundó la Academia ni tampoco las bulas a que se alude genéricamente en ellos.

En nuestro estudio sobre Dalmases recogemos un hecho que nos parece especialmente significativo: en la Academia de los Desconfiados, no hemos creído encontrar a personalidad alguna de la vida universitaria, excepción hecha de Rius y Folguera. Este apartamento de Rius y Folguera del resto de sus compañeros de claustro, ¿no tendrá alguna relación con el hecho de que fuese nombrado rector de la Universidad de Cervera? Conjeturamos que se trata de una personalidad apartada, por razones desconocidas, de la ideología y el trato de sus colegas.

En la Academia de Santo Tomás de Aquino encontramos, en

cambio, una totalidad de universitarios, aparte de los religiosos dominicos que le prestan vinculación con la Orden de Predicadores. Parece, pues, poderse afirmar que la Academia de los Desconfiados era un senado de personalidades desvinculadas de la Universidad, mientras que la de Santo Tomás era un círculo cerrado de universitarios (los estatutos lo indican así), cuyos afanes estaban proyectados hacia la propia Universidad, como lo demuestra su celo por la instrucción y la edificación de los estudiantes. De esta suerte, esta segunda corporación vendría a ser como una «superuniversidad», aún más exaltada en el fervor tomista. Desgraciadamente, tenemos menos noticias de sus tareas que de las de los Desconfiados. En 1703, la vemos celebrar sus acostumbradas fiestas en honor de Santo Tomás de Aquino.

Es curioso también hacer observar que los conselleres, que aparecen ausentes de las tareas de la Academia de los Desconfiados, asisten en cambio corporativamente a las fiestas de Santo Tomás de esta Academia, como lo acredita el dietario Municipal en dicha jornada de los años 1708 y 1710.

Sigue la transcripción del manuscrito núm. 83 de la Biblioteca Central de Barcelona, intitulado:

ESTATUTS Y ORDINACIONS DELIBERATS QBSERVAR PER LA ILLRE. ACADEMIA DEL ANGELICH MESTRE SANT THOMAS DE AQUINO, QUINT DOCTOR DE LA IGLESIA, TINGUDA A LES 11 DE OCTUBRE 1711, PER LO BON REGIMEN, GOVERN Y ADMINISTRACIO DE DITA ILLRE. ACADEMIA¹.

1. — Die Dominica undecima mensis octobris anno a Nativitate Domini millesimo septingentessimo undecimo. Barchinonae.

Convocada y congregada la Illustre Academia del Angelich Mestre Sant Thomas de Aquino, quint Doctor de la Iglesia, ab varias Bullas per las Santedats de differents Pontifices concedidas, fundada en la Capella sots invocacio del mateix glorios Sant erigida en la Iglesia del monastir y convent de Santa Cathalina martir, orde del P. S. Domingo, de Pares Predicadors, de la present ciutat, en la aula gran, nomenada la Academia, construïda en lo dit Monastir ahont per semblants y altres negocis y afers de dita Academia, se acostuma con-

¹ En poder de Pau Mitjans, notari publich de Barcelona y escriva dels negocis de dita Illre. Academia.

vocar y congregar, en la qual convocacio foren presents los avall escrits y seguients: lo Molt Illustre Reverent Pare fray Joseph Cabanyes, lector jubilat en Santa Theologia, Prior de la dita Academia; Dr. Joseph Coder, cathedratic perpetuo de Escriptura y Rector per la Facultat de Theologia; Dr. Anton Serra, Cathedratich perpetuo de Theologia; Dr. Pere Mestre fray Anton Abat; Dr. Gerardo Ametller y Dr. Francisco Codina, cathedratics de Theologia; Dr. Joseph Fornes, cathedratic perpetuo de Medicina; Dr. Miguel Rius, cathedratic y Rector per la Facultat de Filosofia; Dr. Maurici Andreu; Dr. Miguel Battlle; Dr. y Canonge Joseph Miro; Dr. Esteve Deu y Dr. Esteve Dorrius, cathedratichs de Filosofia; Dr. Hipolit Casanovas, cathedratich de Mathematicas; Dr. March Anton Vinyes, cathedratich y Rector per la Facultat de Humanitat, Dr. Jacintho Torres; Dr. Sagimon Comes y Dr. Genis Pedro, cathedratichs de Humanitat; Dr. Joseph Puigsech; Dr. Roch Domenech, prevere y majoral en cap; Dr. Joseph Vallbona prevere y lo licenciado Joseph Alemany, majorals de Theologia.

Primerament fou llegida la nominacio de majorals y informers per lo any vinent de mil set sents y dotze que son los seguents: En nove lloch dit molt Reverent Pare Prior proposa que en execucio del resolt y deliberat per la Illustre Academia General en jornada de dos del mes de maig propassat del corrent any mil setcents y onse, en que se dona facultat a la persona aqui seria comes de disposar «quos ad ornatum tantum et non quo ad substantiam» en lo millor modo aparegues, los estatuts y ordinacions en dita Academia deliberats, se havia passat en disposar aquells en lo modo y forma contenguts y se expressa en lo paper se dona en proposicio perque dita Illustre Academia tingues a be lo aprobar y ratificar aquells, lo qual paper es del thenor seguent:

Celebre fou la sentencia de Plato (4, de leg.) en que digue esser totalment necessari establir lleys als homens pera que segons lleys viscan puix altrament en ninguna cosa de las feras mes atroces se diferenciarian; requirintse ab major dret en les Republicas mes lustrosas, puix en quant son mes resplandents y bellas, en tant necessitan de majors lleys firmes e inviolables per sa conservacio y honra, perque axi com lo cos natural quant se torna inanimat se destituex de la propia vida y deposa la virtut de obrar, honra y hermosura, transformantse en la misera condicio de cadaver, axi lo mistich cos de la Republica, destituit de lleys, careix de vida, se priva de honra y deixada la virtut de ben obrar, se dissol en inutils efectes. (Demosthen, «Apud Max. ser.» 58) y per dita raho se ha tingut sempre no sols per consentit axo, si necessari, als que governan las Republicas lo fulcir ab differents estatuts, lleys y preceptes la Universitat a ells comesa, pera que ab ellas quede incontestablement munida y fortalixada (Philon, Int. Libr. de Josepho vers. quemad.) guiadas ab eixa llum y esperit las nou personas academicas que per semblants effecte tin-

gueren plena potestad concedida de la Illustre y General Academia del Angelich Mestre Sant Thomas de Aquino, celebrada als deu de desembre del any mil siscents setanta dos, formaren nous estatuts estableiren differents lleys y feren varias ordinacions que a son acreditatzel los aparegue mes utils y necessarias per la policia y govern de dita Academia reduhintlas a un succint volumen compost ab distints capitols.

Empero, com la transcurrencia del temps ocasione inobservança en las lleys (Annaeus, Robert. Aurel. Terc. judicat, lib. 2 cap. 1) que ja prevehent Solon eixa raho no volgue que sas lleys tinguessen mes força que per lo espay de cent anys (Tit. Livius, lib. 45) firmantlos per lo mateix motiu a cert temps Alexandro Severo (Lampr. m. Alex. Sever.) y se haja experimentat esta desgracia en las que de temps antich havian servit de llum i guia a dita Illustre Academia y de altra part acostumen a sobrevenir a la humana naturaleza nous accidents y circumstancias que precisan a la abolicio de antigua lleys y formacio de modernas (Livius, lib. 4 ibiquis dubitat) reputantse per molt difficult lo formar y estatuir lleys ab tanta moderacio de concell y prudencia de judici, que algun temps convinga rescindirlas (Annaeus, Robert, rer. judicat. d. libr. 2, cap. 1 ibi difficile est) en tant que si be lo dret natural es inmutable de sa peculiar naturaleza, empero moltas vegadas les novas circumstancias que de part del objecte sobrevenen, obligan a mudanca y variacio. (D. Thom. 22 ques. a 51 art. 2 ad primum) per extraurer la nova circumstancial al objecte, del numero de aquellas cosas, que baix de dita ley natural se comprenian (Lud. Molin., de just. et jur. tom. L tract. 1 des. 4 vers. est tamen notandum). Perçò y attenenent no sols lo mol important es a la gloria del Angelich Mestre y honra de dita Academia la formacio de saludables lleys e inviolables estatuts per son bon govern y administracio si tambe los danys se segueixen de la poca estabilitat y firmesa de las lleys y desitjant la total observanca de aquellas, com axi ab lo patrocini del Sant se espera) acorda y delibera la dita Academia General del Angelich Mestre, convocada y congregada en sa aula construïda en lo monastir y convent de la Santa Catherina martir de la present ciutat als dos de maig del corrent any de mil set cents y onse lo estatuiran novas lleys y ordinacions inseguint la doctrina de Thriverio (lib. 10. epist.) «non decet novum panem inserere veteri, neque idoneum est novam legem confundere cum ceremoniis antiquis», ab breu estil escusant prohemis, document que dona Seneca reprenent a Plato, «ibi legem brevem esse oportet quo facilius ab imperitis teneatur velut emissio divinitus vox sit jubeat, non disputet», se han reduhit expressant en ellas lo mes individual carrech y obligacio de cada una de las personas y officials de dita Academia Scola per la major tranquilitat y conservacio de ella, que son del thenor seguent:

CAPITOL 1.º

Que cosa sia la Academia de Sant Thomas y a que personas toque lo govern de ella.

N.º 1.— *Que cosa sia Academia.*

La Academia de Sant Thomas se compon dels Religeosos del Convent de Santa Catherina y de seculars Doctors y estudiants, en quatre ordes distribuïts: ço es, Theolechs, Metges, Philosophes y Humanistas. Lo Pare Prior de dit convent o el religios que dit Pare Prior anomenara en son lloch (durant son offici tres anys ab facultat de esser reelegit) se diu lo Pare Prior de la Academia y es lo cap de tota ella; empero antes de anomenarlo dega lo Pare Prior del Convent proposar als quatre Rectors de las facultats lo subjecte, per veures si ly tindran algun reparo.

Dels Theolechs es lo primer y representa tota la facultat lo Rector de Theologia y axis los demes Rectors respective en sas facultats; el qual en los Humanistas sera Rector lo Cathedratich (si es Academich) y si no o fos lo Cathedratich de dita facultat Academich mes avançat del mes, advertint que dits quatre Rectors hagen y degan ser anuals.

N.º 2.— *Las personas que han de governar la Academia.*

Lo Pare Prior de la Academia junt ab los quatre rectors, ajan de governar la Academia disposant tot quant los aparezera de major gloria de Sant Thomas, augment y lluhiment de la Academia, de calitat que ni lo Pare Prior ni altre dels quatre Rectors per si sols pugan obrar, resoldrer ni executar cosa tocant a la Academia, que primer no sia proposada y resolta per la major part de ells. advertint que en cas se hagan de fer nous estatuts per dita Academia, mudar o interpretar se haja de anomenar per la Academia General una junta de vuyt personas, ço es quatre cathedratichs o doctors, un per cada facultat y quatre religiosos del convent, de forma que lo que estos discorreran convenient se haja de reportar en Academia General per que dita Academia aprobia o reprobia lo que dita Junta haura discorregut y disposit y lo aprobat per dita Academia tinga força de lley o estatut.

CAPITOL 2.^oN.^o 3.— *Electio de Patro per la Academia.*

En que se llegeix Patro per tots los Academichs seculars. Los Academichs seculars, Doctors, cathedratichs y estudiants ratifican lo vot antich de tenir per patro y unich mestre al Angelich Doctor Sant Thomas de Aquino y seguir en tot y per tot sa celestial doctrina.

CAPITOL 3.º

Modo de juntar la Academia, convidar y associar las personas que assisteixen en las festas.

N.º 4.— Sempre y quant se tinga de convocar Academia General se hajan de convidar tot los cathedratichs y doctors Academichs y dels religiosos los Pares Mestres del Convent. Pero si sera Academia particular se limitara als Cathedratichs actuals y jubilats de totes quatre facultats y als cathedratichs que a dita facultat se incorporan y dos Pares Mestres del Convent, presidint en ella, com y tambe en tots los demes actes, de Academia, los P. Prior de ella. Advertint que lo puesto haja de esser la aula de la Academia.

N.º 5.— Dit Pare Prior antes de convidar ni proposar cosa o be sia en Academia General, particular o be sia en qualsevol altre junta encara que sia privada, aja de ser antes resolta, pero los quatres Rectors, o per la major part de ells. Y lo resolt per ells dega lo P. Prior de la Academia proposarlo.

N.º 6.— Que en cas dit Pare Prior junt ab los quatres Rectors tinguessen alguna materia de tal pes que per son major acert se necesita de major numero de personas puga lo P. Prior cridar dos Pares Mestres axi mateix cada Rector dos Doctors de sas facultats respectives. = Advertint als Rector (menos al de Medicina) tingen cuydado en cridar dels mes antichs Academichs residents en las Comunitats de Barcelona.

N.º 7.— Que sempre y quant se haja de convidar per las festas de Sant Thomas o altre acte a qualsevol Persona Real, son llochtinent o be altres comuns aja y dega dit P. Prior anar associat ab los sis majorals, y tambe ab los quatres Rectors (en cas estos y vullen anar) cuydant lo majoral en cap fer los avisar. Y lo mateix se fara quant los Ecceletonissims Señors Concellers o Diputats asistiran als officis, eixintlos a rebrer a la Porta de la Iglesia interpolats ab los Religiosos y per son orde associarlos fins a son puesto fen lo mateix al rematar lo offici.

CAPITOL 4.º

Llibres que ha de tenir la Academia y caixa de Deposit.

N.º 8.— Que la Academia tinga son llibre per allistar tots los Doctors estudiants, y a tots los seculars de qualsevol genero que sian, pus a estos ultims tambe se exten gozar de las indulgencias com sian inscrits en dits llibres y paguen la charitat annual que voldran donar. Advertint als majorals que als estudiants dels primers anys de Philosophia y Humanitat al entrar a sus facultats los allisten cada any en sas aulas cobrant de cada qual la charitat y que apres lo majoral de

Philosophia porte la llista de tots ells al notari pera que los buyde als llibres de la Academia.

N.º 9.— Que desde luego se haja de pendrer per inventari las cosas de la Academia portant pero un llibre de inventaris y dega lo majoral en cap quiscun any (encara que sia confirmat) encarregarse de dit inventari lo dia apres sera elegit assistint a ell lo notari clohent a aquell en presencia del P. Prior y demes majorals a las deu horas del mati. = Advertint que si cosa nova entrara en la Academia se haja tots anys continuar en dit inventari.

N.º 10.— Que tinga la Academia una caixa de deposit, ab sis claus, las quatre serviran a la part forana de ella que tindran una cada qual dels dits quatre rectors, y las dos que serviran per lo retret de dins la caixa, tindra una lo Pare Prior y la altra lo majoral en cap. En altra caixa se posara tot lo diner entrara de las charitats o altrament. = Advertint que si ab al temps de abrirla no pot assistir algu dels quatre rectors hage y dega substituir altre de sos concathedralichs respective. = Axi mateix aja y dega en ella estar recondit lo llibre de las entradas de totas las charitats y exidas de dit diner per los pagaments se hauran de fer.

CAPITOL 5.º

Modo de disposar las festas de Sant Thomas.

Que lo P. Prior junt ab los sis Majorals hajan y degan fer convidar als quatre Rectors per tractar lo major lluhiment de las quatre festas annuals determinant y publicant lo die se comensaran disposant tambe lo dels quatre Predicadors, los qui hauran de officiar lo de compondrer los villancicos y tot lo demes concernent a ellas, elegint per est efecte un dia de aula poc apres passada la festa del Reys a las deu horas del mati com y tambe per totas las demes dependencias se offeriran tant en lo tocant al pastor ara sia per adornos de la capella de Sant Thomas, o per tot y qualsevol altre cosa tocant a la Academia hajan y degan fer convidar als quatre Rectors y executar tot lo que a la major part de ells los seran mes ben vist y no altrament. Advertint que sempre y quant se convide per Academia o per junta privada sia sempre en nom del P. Prior y quatre Rectors.

CAPITOL 6.º

Modo de entregar las charitats.

N.º 12.— Que lo dit dia seguit a la funeraria (si sera dia de aula) a las deu horas del mati en la aula de la Academia y en de estar junts lo P. Prior, los sis Majorals, los quatre Rectors y lo notari tenint previngut que este dia y hora als cathedralichs de Anatomia, Philosophia y Humanitats los quals collectan en la Universitat las charitats dels

estudiants y fentne lo notari entrada en lo llibre que per est efecte aporta, així mateix lo majoral en cap dit dia y hora entregara tot lo diner tindra recullit de las rendas de la Academia, de las oracions se donan als estudiants dels primers anys de Philosophia y Humanitat, de las captas generals se fan per ciutat, de les charitats de la aula de Theologia, de las anyades se cobran en la taula de la capella y de las charitats que donan los conclusionistas y a vegadas alguns oracionistas. Advertint al majoral en cap que cada nit de las festas en presencia del P. Prior y demes majorals conte lo diner aura entrat en la taula aquell dia y lo notara en un llibre apres lo tancara junt ab lo llibre en una caixeta que estara dins lo asco de la capella de la qual tindra ell una clau y la altre lo P. Prior. Finalment lo majoral en cap, passades luego las festas dega pender los contes de tots aquells als quals deura pagar la Academia y los entregara als quatre Rectors pera que los habiliten.

CAPITOL 7.º

Modo de pagar als officials y modo com se ha de donar lo descarrech.

N.º 13.— Lo dia de la festa que seguira inmediata a la entrega de dit diner degan ser al mateix puesto y hora convocats tots los del numero dotse fent firmar apocha als officials que cobraran; las quals apochas seran escritas en lo llibre de entrada y exida que estava recondit en la caixa del deposit. Y sempre y quant entre any agues de entrar o eixir diner de dita caixa se fassee en la forma expressada al numero onse. Advertint al majoral en cap que quant pendra las poliques dels officials los avise del puesto, dia y hora que los pagaran, pera que axi se remate en una matinada tot lo pagament.

N.º 14.— Lo tercer diumenge de octubre a las deu horas del mati, lo P. Prior, los quatre Rectors y los majorals que hauran rematat lo any tenint per este efecte previnguts als quatre Rectors y majorals que lo diumenge segon de octubre foren novament elegits, entregaran a estos las claus de la caixa junt ab las ordinacions pera que ab ella sapian lo que han de obrar obrint per dit efecte la caixa y encarregantlos lo diner, que quedara en deposit fen diffinicio de notari als qui rematan, com y carrech als que novament entraran de la quantitat se trobara en deposit. Advertint que com en alguns anys sia elegit per Rector de Theologia algun Doctor o Rector foraster y este sols assistex a alguns dias de las festas en esta ciutat, perçò lo Rector antecessor inmediat haja de continuar en las juntas y tot lo tocant a la Academia suplir sa ausencia.

CAPITOL 8.º

Modo de anomenar los sis majorals y los tres infermers.

N.º 15.— Que los sis majorals sian homes de totas prendas: los quatre seran theolechs, lo quint apracticant en Medicina y lo sise philosoph del tercer any. La nominacio del majoral en cap tocara als quatre Rectors y al majoral en cap que remata advertint que sia sacerdot y doctor en (Theologia si es possible) y que sia biennal ab facultat de poderse reelegir y que lo subjecte se anomenara se propose antes al P. Prior de la Academia per que vega si hi te algun reparo. La nominacio dels altres tres majorals en Theologia tocara a a cada qual dels que rematan, approbantho lo Rector de Theologia junt ab lo majoral en cap, tenint la mira que sia de quart a quint any y sian dels esudiants de major credit en la litteratura y tingen lo major sequit entrels estudiants theolechs. Empero si algun destos tres majorals faltas per nomenar son successor, la fara lo Rector de Theologia junt ab los altres majorals theolechs. La de majoral de Medicina la fara lo Rector de Medicina novament elegit tenint la mira que haja cursat la Philosophia Thomista. La de majoral Philosoph la fara lo Rector de Philosophia; dels sis majorals sols lo en cap pot ser conformat. Finalment la nominacio de tres infermers la fara cada qual dels que rematan, elegint son successor approbantho lo majoral en cap y no altrament.

CAPITOL 9.º

Modo de elegir Rectors y vice-Rectors.

N.º 16.— Los Rectors que remataran sos officis faran dos ternas, una per elegir Rector y altre per elegir vice-Rector, las quals manaran entregar al P. Prior pera que lo Notari las publiques y los votants seran tots los mejorals, officials de la Academia y tots los Doctors de cada facultat respectiva. Advertint que estas nominacions de majorals y infermers com tambe las eleccions de Rectors y vice-Rectors se faran lo diumenge segon de octubre a las tres horas de la tarde en la aula de la Academia y fora be que que antes de publicar las nominacions y votar las ternas algu dels majorals theolechs dels que rematan son offici digues en la trona alguna oracio en alabanca de la doctrina de Sant Thomas y comentar algun article de la primera part.

CAPITOL 10.º

N.º 17.— Modo de elegir conclusionistas y oracionistas.

Los Rectors de nou elegits en Theologia, Medicina y Philosophia

faran cada qual sa terna per conclusionista y las faran donar al P. Prior qui las entregara al notari pera que al diumenge tercer de octubre en lo puesto y hora dit al numero setse las publicue. Los votants seran los cathedratichs de las facultats respective, tots los majorals y officials de la Academia. Lo notari assenyalara los vots y apres publicara qui haura tingut mes vots. Advertint al Rector de Medicina fasse la terna dels que hauran cursat Philosophia Thomista y no de altres. Com any per altre sia religios dominico qui presideix y actua las conclusions de Theologia tocara eixe any al P. Prior del convent elegir president, actuant axi mateix als cathedratichs de humitat dels anys quart, tercer y segon tocara elegir dexebles a son gust per dir las tres oracions com tambe al de Rhetorica elegir per dir la oracio funebre. Y dels tres oracionistas elegira dia lo del quart any apres lo del tercer.

CAPITOL 11.º

Modo per celebrar los officis.

N.º 18.—En lo any que presidira conclusions lo religios dominico dira lo offici aquel doctor o Rector foraster ques trobara alegit Rector de Theologia y cuydara de convidar per assistents als Doctors o Rectors forasters academichs, empero en lo any que sera cathedratich actual lo Rector, dega este recomenar dir lo offici o be als Rectors forasters, o be a alguns communitaris antichs dels que entre los doctors theolechs acostuman assistir a la profeso; o be a alguns señors capitulars, ab tal que sian academichs. Lo segon dia diran Doctors o Rectors forasters dels que antes se hauran vist a la profeso y los anomenara lo P. Prior de la Academia junt ab lo majoral en cap. Al tercer dia dira lo offici un P. Mestre o un religios grave del convent ab sos assistents anomenadors per lo Prior del convent. Lo quart dia diran lo offici los Doctors en canons dels que assisteixen a la profeso y los anomenaran dit P. Prior de la Academia y majoral en cap. En lo dia de la funeraria diran lo offici los qui dit P. Prior y majoral en cap gustaran. Advertint que cada dia al punt de las deu se comensen los officis.

CAPITOL 12.º

Modo de tenir las conclusions, oracions, diumenginas y forma de entrar en las conclusions.

N.º 19.—Que en la vigilia de las festas tingan los theolechs la tentativa en lo cor de dita Iglesia y apres al punt de las sinh se comensen tots los anys las completas, encara que sia al dia sis de mars. Lo die primer de las festas tindran lo acte principal. Advertint que per la dia de la tentativa conviden per las tres horas, pero per

lo dia principal a las dos horas y sien sempre estas conclusions dedicates a Sant Thomas. Luego que sien finidas las conclusions se dispose lo eixir luego la professo fentla de dia per fugir y evitar las grans irreverencias y escandols que se experimentan de cada any se aumentan de nit tenint la conclosa antes de las primeras oracions. En lo segon dia tindran los metges las conclusions, precehint la oracio del humanista. En lo tercer dia lo Rector de Philosophia precehint la oracio del humanista. Al quart y ultim dia lo cathedratich de Philosophia menos antich del tercer any precehint tambe oracio del humanista; apres se comensaran luego las completas. Finalment en lo dia de la funeraria (acabat lo offici) dira lo rethorich sa oracio funebre. Y se adverteix a tots los Rectors que procuren en que las conclusions se comensen al punt de las tres horas perque al punt de las sinch se comensen cada dia las completas, puix aixis se fugira tantas irreverencias com se experimentan en la iglesia y tantas pendencias com se venen al pati y claustros per ser la capa de la nit qui cubre tot desahogo y llibertat.

N.º 20.— Presidira las primeras diumenginas lo cathedratich Rector de Theologia y en lo any que no tocara a Cathedratichs ser Rector de Theologia las presidira lo mes antich de cathedra y los demes cathedratichs se seguiran per antiquitat de la cathedra y lo puesto sera la aula de la Academia. En los banchs de ma dreta estaran assentats los cathedratichs y doctors per sa antiguetat junt ab lo Pare Lector del convent. En los banchs de ma esquerra estaran assentats en primer lloch lo Pare Prior de la Academia qui sera lo Regent del acte, apres deste seguiran los majorals, apres destos los estudiantes que los cathedratichs hauran elegit per arguir junt ab lo religios que tindra nomenat lo P. Rector. Al comensar lo segon argument, se alçaran dos majorals quiscu ab son guant encaptant per tots los que assistiran al acte y lo que se replegara o desaran en un asco de la capella de Sant Thomas. Lo mateix se fara en totas las demes diumenginas fins a Nadal inclusive, seguintse los philosophs als theolechs interposadament. Sapia també lo cathedratich que ha de presidir com ha de advertir lo actuант peraque lo dia antes convide a sos concathedratichs perques previngan deixebles per arguir y dit dia ne plante a la porta del capitol de Santa Catharina y done unas diumenginas al P. Prior de la Academia y dos a un lector de Theologia perque este previnga al Religios per arguir com al P. Lector de Philosophia quan lo acte sera de Philosophia.

N.º 21.— En los quatre actes de conclusions se tenen en las festas annuals de Sant Thomas se exorta (per total lluhiment dels actes) entrar a ells los Doctors vestits ab sas insignias doctorals, menos fos algun extranger y constituhit en dignitat o puesto gran, especialment en los actes de Philosophia y Theologia.

CAPITOL 13.º*Modo per tenir las comunions.*

N.º 22. — La primera communio se tindra lo primer diumenge apres de haverse comensat lo curs de Philosophia, dira la missa lo Cathedratich Philosoph mes antich de Cathedra dels dos que comensan curs, o al que ell substituhira en son lloch. Al tercer diumenge de octubre, dira la missa lo cathedratich Philosoph menos antich que començà lo curs. Al dia de tots los Sants dira la missa lo Cathedratich de Humanitat que començà son curs o cuye altre concathedralich suple per ell. Al dia de la Concepcio dira la missa un Cathedratich de Theologia. Al dia set de mars (si se dilatan las festas) dira la missa lo Cathedratich Philosoph menos antich del tercer any y sino se dilatan las festas, dira la Missa en dit dia lo Rector de Philosophia com y tambe la dira al dia ques dilatara. Advertint als que diran las Missas iscan al punt de las vuyt de la sacrirstia perque la molta juventut que assisteix sian prest despatxats com tambe als cathedralichs de Philosophia y Humanitat que assisten en dits dies per cuidar cada qual de sos deixebles sen vagen ab gran devocio y modestia a que ajudaran lo P. Prior y sis majorals.

CAPITOL 14.º*Modo de disposar la professo.*

N.º 23. — En la professo seguiran al vadell de la Academia los Humanistas del primer any apres destos los de segon any, apres los del tercer, apres los del quart, apres los de Rethorica y cloura esta dilatada filera lo Pando que aportara lo vicerector qui sera un Licenciado de Rhetorica ab sos companys rhetorichs. Apres seguiran los Philosophs ab sas preheminencias que aportan los cursos y cloura esta filera lo vicerector de Philosophia ab son Pendo ab sos companys Doctors y los tres ab insignias doctorals. Apres seguiran los estudiants y apracticants en Medicina ab lo modo queda dit als Philosophs. Apres seguiran los estudiants de Theologia com queda dit dels metges. Apres seguirà la creu ab los religiosos. Apres seguirà un exercit de cavallerts y lo cloura lo guionet que la Academia tindra fet y enarbolat al Pilar de la capella del Sant ahont ha de estar totes las festas, lo qual lo P. Prior y Majoral en Cap entregaran a un dels cavallerets de major calitat los apareixena quant los arrenglaran. Apres seguiran los quatre oracionistas y conclusionistas, cada qual al puesto per son curs li toca. Apres seguirà lo tabernacle del Sant ab son talam del qual portaran dos Doctors en Medicina las dos varas delanteras, dos Doctors theolechs las del mitg y las ultimas dos Doctors Philosops, tots sis ab insignias Doctorals. Apres seguirà lo gremial. Finalment apres segui-

ran los Doctors Philosophs, Metges y Canonistas ab Theolechs portants tots las insignias doctorals respective, clohent la filera de cada facultat son Rector. Advertint que dita professo hisca per lo portal de las semoleras a la Plaça de la Llana y puxant a la plaça del Angel continuara lo mateix camí que antes feya.

CAPITOL 15.º

De la calitat y obligacions del P. Prior de la Academia.

N.º 24.—Que lo P. Prior haje de ser P. Mestre o Presentat o almenys Doctor qui tenga complers tots los anys de lectura de Theologia.

N.º 25.—Al P. Prior toca presidir en tots los actes de academia mes li toca persuadir als majorals y demes officials de la Academia cumplen ab tot cuydado en sos carrechs mes li toca fer avisar al Rector de Theologia (quant no es cathedralich) de sa nominacio informantle del que ha de fer. Li toca fer avisar los Doctors y Rectors forasters del dia cert de las festas. Li toca junt ab los sis majorals anar a offerir los sermons als Predicadors y ab las mateixas anar apres a darlos las gracies. Li toca que las comunions vagen devotas y lluhidas. Li toca que las diumenginas se continuen y ab gran calor. Ly toca se conviden los cavallerets per la professo y per la assistencia de ells als officis y a las tardes per las completas en la iglesia. Li toca rebrer als Predicadors accompanyantlos en una bona celda y associarlos al pulpit ab lo major accompanyament possible. Li toca ajudar a arrenglar la professo. Ly toca associar los Majorals en los dias de la capta general. Ly toca fer gran residencia los dias de las quatre festas en la capella y iglesia agassajant als doctors y rectors forasters y altres apassionats de la Academia. Ly toca fer suprir las faltas que experimentara en los Majorals y officials. Ly toca visitar per si o per altre als academicichs quant estigan malalts y aconsolarlos en sos treballs. Finalment li toca lo dia antes de las communions ordenar que los Pares confessors confessen als estudiants.

CAPITOL 16.º

Obligacions dels sis majorals y dels tres infermers.

N.º 26.—Al Majoral en cap toca tenir una llista dels Doctors y Rectors Academicichs forasters del present bisbat per convidarlos ab carta circular a las festas y sia la primera semmana de Cuaresma. Mes li toca instruir als demes Majorals. Ly toca ab los demes Majorals quatre dies apres de averse començat los cursos de Philosophia, anar a la Universitat y allistar a tots los que han començat Philosophia y Humanitat, donantlos a tots la estampa de San Thomas ab la oracio ante studium cobrant de la major part ab ells un real de plata com tenen de costum de donar; de altres que tenen pocas conveniencias,

cobrar lo que vullan donar y a tots los pobres donarla de gracia, de modo que ningú quede de ser allistat y no tinga dita estampa. Ly toca en feriats de Nadal copiar del llibre de las Matriculas als estudiants philosophs y humanistas, fent las llistas per entregarlas als cathe-dratichs passat los Reys junt ab los demes Majorals. Ly toca ab los demes Majorals arreplegar en la aula de Theologia las charitats dels estudiants per las festas. Ly toca prevenir lo refresh y ferlo donar als estudiants que assistexen los dos dias de las captas generals y als que captan los dias de las festas en la iglesia. Ly toca junt ab los demes Majorals assistir a la capella a las set horas del mati en los dias de las communions y solicitar hi aje abundancia de confessors per despatxar als estudiants. Ly toca fer avisar los ciegos per las vuyt horas en què se ha de comensar la Missa de la communio. Ly toca que lo altar de Sant Thomas estiga adornat a las set horas del mati en los dias de la missa de communio. Ly toca tenir atxas previngudes per los Rectors forasters quant aja de eixir la professo. Ly toca fer suplir la falta de sos companys. Ly toca junt ab los demes Majorals en las quatre festas fer continua residencia en la capella iglesia y claustros. Ly toca junt ab los demes Majorals arrenglar la professo, seguirla y evitar las pendencias entre els estudiants. Ly toca junt ab los demes Majorals y P. Prior de la Academia arrenglar los cavallerets al cantar lo Evangeli y al alçar la Hostia consagrada. Ly toca en cas los carrers estigan ab molt fanch manar ferlos limpiar a costa de la Academia. Ly toca prevenir soldats per las guardas de las poesias y colgaduras del claustre. Ly toca prevenir teya per las graellas. Ly toca fer cada any imprimir trescentas oracions per los estudiants que començan Philosophia y Humanitat y una rayme de goigs per donar a la taula de la capella. Ly toca tenir la procura per cobrar las rendas y altres coses de la Academia de entradas. Finalment ly toca bestraurer per los gastos secrets y apres demanarlo quant se pagaran los officials de la Academia.

N.º 27. — Al majoral segon toca junt ab los altres majorals convidar en sas aulas als estudiants lo dia antes de la communio y al cathe-dratich que tocara dir la Missa, dientli que al punt de las vuyt horas se ha de començar. Ly toca avisar al cathedratich de Theologia vuyt dias antes peraque previnga estudiant per tenir las diumènginas. Finalment, ly toca acaptar en la aula de la Academia en las diumènginas de Theologia ab altre company theoloch al averse rematat lo primer argument y lo que hauran arreplegat posarho en la caixeta del asco de la capella de Sant Thomas.

N.º 28. — Al majoral tercer toca anar a buscar los predicadors en son cotxe y tornarlos a sas casas. Finalmente ly toca en los dias de communio tenir preparat lo altar de San Thomas a las set horas del mati.

N.º 29. — Al majoral quart toca convidar dos Doctors en Theologia

per portar las dos varas del talam. Finalment ly toca portar lo pendo en lo enterro dels estudiants theolechs.

N.º 30.— Al majoral en Medicina toca convidar a dos Doctors en Medicina per portar las dos varas del talem y en casa no tingues seguretat de ells avise als altres majorals theolechs lo dia antes de la professo pera que se supta per Doctors de altres facultats. Ly toca clouer la filera dels estudiants y apraticants en Medicina. Finalment ly toca portar lo pendo en lo enterro dels estudiants y apraticants en Medicina.

N.º 31.— Al majoral de Philosophia toca convidar a dos Doctors Philosophs per portar las dos varas del talem. Ly toca acaptar ab altre company philosoph quant se tindran las diumenginas de Philosophia com dalt esta dit del majoral segon de Theologia .Ly toca portar lo pendo en los enterros dels estudiants philosophs y humanistas. Advertint que si lo estudiant philosoph o humanista difunct fos de una familia illustre, dega aleshores portar lo pendo algun doctor theolech ab companys doctors.

N.º 32.— Als infermers de Theologia toca de quinse en quinse dias acaptar en las aulas de Theologia, Philosophia y Humanitat. Los toca visitar a menut lo Hospital preguntant en las cambradas de ell si hi ha algun estudiant de la Universitat malalt, visitarlo, saber de que Cathedratich es dexeble y avisarne al Cathedratich peraque lo visite. Los toca dels diners tindran arreplegats comprarlos alguna cosa de regalo. Los toca quant dits pobres eixiran de la convalescencia donar-los alguns reals pera reforçarse. Advertint que lo infermer de Medicina sols ha de acaptar en sa aula y solo se ha de cuidar dels estudiants de Medicina malalts.

CAPITOL 17.º

Obligacions dels Rectors y vice-Rectors.

N.º 33.— Al Rector de Theologia toca (si sera Rector o Doctor foraster) convidar per la professo y per assistents del offici que dira en lo primer dia de las festas als demes Doctors y Rectors circumvehins lo mateix deura fer si en lloch de Doctor o Rector collegiat foraster se elegeix algun doctor collegiat dels residents en las communidades de Barcelona convidar per assistents altres de la communitat Doctors Academichs; com interpolats ab los Doctors o Rectors forasters se acostuman elegirlos per Rectors de Thelogia y fora be que lo Rector foraster se trobe en Barcelona dos o tres dias antes de las festas per convidar als Doctors Theolechs en las communitats y fora de ellas, y als Doctors canonistas per que lo honrassen ab sa assistencia en la filera. Empero si lo Rector sera Cathedratich actual este no dira offici si que presidira las conclusions y fera lo convit per la professo com resta dit. Tambe ly toca instruir al actuant darli en llista als

Doctors ha de convidar y a las Religions per arguir al acte; com y tambe quals dels religiosos dominicos del convent ha de convidar deste ultim modo o faran los Rectors de Medicina y Philosophia. Advertint que ningú que haja estat Cathedratich actual puga despres ser elegit Rector.

N.º 34.— Als vice-Rectors toca convidar a dos companys Doctors de sa facultat anant los tres ab insignias doctorals portar lo pendo, cloherent la filera dels estudiants. Tambe toca als vice-Rectors portar lo pendo en lo enterro dels Doctors de la facultat respectiva.

CAPITOL 18.²

Modo per conservar las cosas de la Academia y prevencio per dos casos.

N.º 35.— Lo Rector de Philosophia tinga la clau de la caixa dels capirots y borlas de la Academia y dega donar compte dels que li entregarán. Així tambe lo Cathedratich de Humanitat qui cuya de fer adornar ab poesias los claustros tinga la clau de la caixa en que estarán las colgadoras y done copte de ellas. Advertint que sols pugan deixar ditas coses quant lo P. Prior, los quatre Rectors y los sis Majorals sens faltar ningú de ells en la junta, resolguen nemine discrepante dexarse y no altrament. Lo mateix dega fer lo Majoral en cap per los demes adornos que te la capella.

N.º 36.— Que si vinguen cas de entrar de nou en Cathedra de Theologia o Medicina algun Doctor y ja tots los altres concathedralichs haguessen estat Rectors de ditas facultats haja y dega lo que novament entra en cathedra, ser elegit Rector y avent rematat este se seguesca lo torn com antes de entrar este en Cathedra corria. Així mateix si lo Rector de Philosophia succehis morir o partirse per Rector, corrent lo curs per substitut haja y dega lo cathedratich contemporaneo eser en proprietat lo Recor y tenir al tercer dia de las festas las conclusions menos que ell voluntariament cedia.

CAPITOL 19.º

En que se contenen dos advertencias.

N.º 37.— Que lo P. Prior, los quatre Rectors junt ab los sis Majorals degan y ajan de despedir qualsevol dels officials de la Academia que no cumple a sa obligacio ab tal que la major part de estos onze convinga en aço.

N.º 38.— Que los Cathedratichs de Philosophia y Humanitat persuadescan ab tota efficacia a tots los deixebles (specialment los dits Cathedratichs que seran del any primer) prengan un llibre intitulat: «Idea espiritual per conformarse ab Deu lo Dexeble de Sant Thomas», fent que los Majorals ne porten a sas aulas y sen paga de cada qual

dos reals de plata. Dit llibre es un Cathedratich que enseña lo camí de la virtut (de que tanta necessitat te la juventut) de forma que desde lo matí fins a la nit continuament enseña. Ab dit llibre eixiran los estudiants un perfecto deixeble de Sant Thomas. Encarregant als dits Cathedratichs que quant esta impressio se acabe, clamen e insten ab totas forces se reimprima, com y tambe al P. Prior cuyde que dit llibre se comunique per ser part del gran zel tingue lo auctor qui se creu fou lo Prior de nostra Academia. Finalment que lo P. Prior tantas y quantas devocions podra introduir pera que la juventut de nostra escola se aparte del vici y abrace la virtut, ho fassa per las entranyas de Jesu Christ qui apres lo ha de remunerar ab eternitat de gloria.

CAPITOL 20.º

Modo de assentarse en juntas de la Academia.

N.º 39.—En las Academias annuals ques venen en los diumenges segon y tercer de octubre a las tres de la tarda presidira lo Pare Prior junt ab lo Majoral en cap qui estara en la esquerra y lo notari en mitg dels dos, tots tres assentats en un banch devant la taula. Los Cathedratichs y Doctors als banchs de ma dreta assentats per orde de sas facultats, als banchs de la esquerra estaran los Majorals y demes officials de la Academia per orde de antiguedat. Empero en la Academia General y en la Particular de Cathedratichs se posara un banch en que presidescan lo P. Prior y los quatre Rectors, ço es lo Theolech inmediat a la dreta del P. Prior y al costat del Theolech lo Philosophop; inmediat a la esquerra del P. Prior lo Rector de Medicina y al costat deste lo Rector de Humanitat, tenint sinch junts una taula llarga devant ab son tapete sobre la qual cremaran quatre ciris y al migt de Sant Thomas. Lo notari estara sol ab una tauleta distant destos sinch en part que puga dir la proposicio. En los banchs de ma dreta estaran los Doctors y Cathedratichs en Theologia interpolats ab los Pares Mestres; apres destos los Doctors y Cathedratichs en Philosophia y apres destos los quatre Majorals Theolechs tots per orde de antiguedat. En los banchs de la esquerra se assentaran los Doctors y Cathedratichs de Medicina apres destos los Cathedratichs de Humanitat, Llengua Hebreia y Grega, apres destos los Majorals de Medicina y Philosophia, quedant en la porta de la aula de la Academia lo vadell ab sa cota morada per tot lo que se oferira fer.

CAPITOL 21.º

Del Notari y candeler de la Academia.

N.º 40.—Que la Academia tinga notari asselariat qui age de assistir en qualsevol Academia o juntas privadas portant un llibre en lo qual per espay de quinse dias haja y dega continuar totas las deliberacions

se pendran y dega apres dar tantas y quantas copias li demanaran pagantlo de sos treballs qui las voldra, quedant dit llibre a cuydado del Majoral en cap y lo tinga tancat en un asco de la capella de Sant Thomas. Tambe dega assistir en la taula de la capella dende las primeras comptas fins a ser rematadas las festas, a efecte de governar los llibres de la Academia escrivint de nou y fent creu als Academicichs que hagan la charitat annual, sapia tambe lo notari que haura de buydar en dit llibre los noms dels estudiants dels primers anys de Philosoph. Exortant als quatre Rectors que fassen la assistencia possible en dita taula en lo temps que cantaran los officis y completas. A dit notari li asseñala la Academia en recompensa de tots sos treballs [.....] quiscun any, commençant a cobrar aquellas lo dia assenyalat per pagar los officials de la Academia. Advertint que la nominacio de notari (com tambe dels demes officials asselariats) tocara al P. Prior y quattro Rectors quedant elegit qui dels sinh tindrà la major part dels vots.

N.º 41.— Tota la cera se ha de gastar en las festas y demes actes de la Academia se ha de prevenir en la primera semmana de dezembre y aquella tancarla en armari propri, del qual tinga una clau lo P. Prior y altra lo Majoral en cap y se prevenga al candeler que ab major comoditat la done, y dit Majoral la enviara a buscar ab polissa firmada del P. Prior y de dos dels quatre Rectors. Advertint al candeler que no se li abonara cantitat alguna que no conste ab polica ab la forma dita.

CAPITOL 22.º

Del fuster de la Academia.

N.º 42.— Al fuster que la Academia tindrà acelariat li toca limpiar lo retala y la demes fabrica de la capella; li toca fer y parar tots los catafalcs per la musica y per tots los conclusionistas. Mes li toca adornar los Sacrístos posant las colgaduras, las poesias los quatre salamons y pares, expolsarles, plegarles y tornarles al puesto dehont antes las tregue. Ly toca tenir dos fadrins per entre dia dar passadas en los claustros a fi de acomodar las poesias que acostuman caurer. Ly toca posar la cera del altar, la de tots los salamons y tots los adornos del altar. Ly toca encendrer y apagar la cera del altar y de tots los salamons. Ly toca parar lo talem y tenirlo previngut a las grandes del presbyteri entregantlo als Doctors quel han de portar com y tambe al tornar la professo trobarse a dit puesto per recullirlo y apres plegarlo. Ly toca posar tots los banchs en orde per lo acte de conclusions tots los dias se tindran. Ly toca tenir posada y parada la trona portatil per tots los oracionistas. Ly toca fer y parar lo tumul en lo migj del cor per la funeraria. Finalment li toca encedrer, apagar y recullir la cera del tumul. Per lo que si assenyala la Academia [.....] lliuras quiscun any.

CAPITOL 23.º

Del vadell de la Academia.

N.º 43.—Lo vadell de la Academia (qui tambe ha de ser aceleriat) ha de ser home de bona forma, tinga casa parada en Barcelona y que sapia de llegir y escriurer per saber las obligacions. Al vadell toca per tot lo que lo Pare Prior y Majorals li manaran com sia cosa tocant a la Academia. Ly toca convidar a las personas que li diran los sobredits. Ly toca assistir a la capella del Sant a las set horas del mati, totos los dias, de las comunions vestit ab sa cota ajudant a parar lo altar, posant la taula ab son tapete y la imatge de Sant Thomas ab dos ciris ensesos fins a rematar la Missa de la Communio. Ly toca assistir a la capella e iglesia dende la vigilia de las festas, ab sa cota acabat lo offici de la funeraria. Ly toca fer portar lo tabernacle desde ahont se adorna cada any y passadas las festas ferlo tornar. Ly toca ajudar encendrer y apagar los ciris de la capella en ditas festas y en los dias de las communions. Ly toca posar a punt los pendons per la professo y apres plegarlos y desarlos. Ly toca lo dia antes de la professo anar ab sa cota a demanar llicencia als Señors Obrers de Santa Maria del Mar per passar dins sa iglesia la professo. Ly toca anar ab sa cota devant la professo. Ly toca si aura molt fanch per lo curs de la professo ferlo traurer a costas de la Academia. Ly toca posar teya a las graellas y ferlas encendrer. Ly toca quant se tindran Academia General a Particular assistir ab sa cota en la porta de la aula de la Academia. Ly toca en ditas Academias parar la taula, limpiar los banchs y acomodarlos. Ly toca avissar los ciegos en la vigilia de la communio. Ly toca parar lo pendo negre y entregar quatre atxas quan aura de eixir per algun difunt Academich. Finalment li toca fer una crida per lo Academich defunct y convidar al qui haura de portar lo pendo negra. Per tots estos treballs li assenyala quiscon any [.....] lliuras comenzant a cobrar aquellas lo dia que los cobrara lo notari.

CAPITOL ULTIM

Conclusio de totas las cosas tal ditas.

N.^o ultim.—Los sobredits estatuts han de ser la regla ab la qual se dega regir la Illustre Academia, als quals se tinga de estar y no a altres donantlos plenitud de poder, donantne als Majorals Cathedratichs y demes officials de la Academia ab los quals quede cada qual informat del que se ha de fer.

Advertencia.—Advertint que si per cas algu dels sobredits estatuts se rompes o no se observas dega lo P. Prior de la Academia a instancia dels quatre Rectors o de la major part de ells ajuntar Aca-

demia pera ferlo observar y en cas esdevingues que dit P. Prior no volgues o se escusas juntarla y proposarho, y lo P. Prior del Convent no hi posas remey, tingen los quatre Rectors facultat per manar convocar l'Academia o junta privada y no volenthí assistir dit P. Prior propose lo Rector de Theologia lo que se haja de tractar y tinga poder fer executar tot lo que per dita Junta sia deliberat y ordenat. Y la dita Academia, omitint la lectura dels dits estatuts y ordinacions per haverse altrament fora de la convocacio llegits y del tot llur contengut los individuos de aquella estar plenament certiorats, cloha, aprova, ratifica y confirma los dits estatutas y ordinacions volent que a cetero sien inviolablement observats axi y com en dit paper esta expressat per lo bon regimen, govern y administracio de dita Illustre Academia y lluhiment de tota la Thomistica Escola.

PEDRO VOLTES